

φιλί

φιλί, το, ουσ. [*<αρχ. φιλεῖν, απαρέμφ. του ρ. φιλῶ*], το φιλί. (Τραγούδι: *αγκαλιές και **φιλιά** πάντα βράδυ και πρωί εγώ κι εσύ*). **1.** στον πλ. χωρίς άρθρο **φιλιά!** ή **φιλάκια!** έκφραση αποχαιρετισμού οικείου προσώπου με το οποίο κουβεντιάζαμε ή βρισκόμασταν σε τηλεφωνική συνομιλία ή και στο τέλος επιστολής, γράμματος προς οικείο πρόσωπο. **2.** το φελί (βλ. λ.). Υποκορ. **φιλάκι, το**. (Τραγούδι: *ένα **φιλάκι** είναι λίγο πολύ λίγο, δύο φιλάκια είναι λίγο τι να πω, τρία φιλάκια είναι λίγο πολύ λίγο, δώσε μου τέσσερα, αν θες να σ' αγαπώ*). (Ακολουθούν 27 φρ.)·

- αγάλια αγάλια το φιλί, για να 'χει νοστιμάδα, βλ. συνηθέστ. *ανάρια ανάρια το φιλί, για να 'χει νοστιμάδα*·
- αλλάζω φιλιά, (και για τα δυο φύλα) ανταλλάσσω φιλιά, φιλιέμαι: «τους είδα στη γωνία που άλλαζαν φιλιά». (Λαϊκό τραγούδι: *έλα να φιληθούμε σαν τ' άγρια πουλιά που σμίγουν στα κλαράκια, τζόγια μου, κι **αλλάζουνε φιλιά***)·
- αλάργα αλάργα το φιλί, για να 'χει νοστιμάδα, βλ. συνηθέστ. *ανάρια ανάρια το φιλί, για να 'χει νοστιμάδα*·
- *ανάρια ανάρια το φιλί, για να 'χει νοστιμάδα*, αυτό που μας αρέσει, πρέπει να το κάνουμε σε αραιά διαστήματα, για να μην το βαρεθούμε και για να το ευχαριστιόμαστε περισσότερο: «δεν είναι ανάγκη να πηγαίνουμε κάθε βράδυ στα μπουζούκια και να ξενουχτάμε! *Ανάρια ανάρια το φιλί, για να 'χει νοστιμάδα*»·
- *αυτά τα χείλη έχουμε, τέτοια φιλιά δίνουμε*, βλ. λ. χείλι·
- *δίνει τα φιλιά της*, βλ. φρ. *μοιράζει τα φιλιά της*·
- *δίνω το φιλί του Ιούδα*, βλ. λ. Ιούδας·
- *είναι για φιλιά*, βλ. φρ. *είναι για φίλημα*, λ. φίλημα·
- *καυτά φιλιά*, φιλιά που δίνονται, που ανταλλάσσονται με ερωτικό πάθος: «μόλις συναντήθηκαν, άρχισαν ν' ανταλλάσσουν καυτά φιλιά»·
- *κλεφτό φιλί*, που δίνεται βιαστικά και χωρίς να το περιμένει αυτός που το δέχεται: «της έδωσε ένα κλεφτό φιλί || της πήρε ένα κλεφτό φιλί»·
- *μοιράζει τα φιλιά της*, η γυναίκα για την οποία γίνεται λόγος είναι πολύ εύκολη στον έρωτα: «δεν την ενδιαφέρει τι θα πει ο κόσμος και μοιράζει τα φιλιά της σ' όποιον κάνει κέφι || εσύ θα μπορούσες να παντρευτείς μια γυναίκα που μοιράζει τα φιλιά της; || τι με νοιάζει αν μοιράζει τα φιλιά της! Εγώ την αγαπώ»·
- *μοιράζω φιλιά*, φιλώ δεξιά αριστερά τους ανθρώπους που υπάρχουν γύρω μου ή στέλνω από μακριά φιλιά σε ανθρώπους που υπάρχουν σε μικρή απόσταση από μένα: «μόλις κατέβηκε απ' το τρένο, έτρεξε κοντά τους κι άρχισε να μοιράζει φιλιά σ' αυτούς που τον περίμεναν || καθώς άρχισε να κυλάει το τρένο στις ράγες του, βγήκε στο παράθυρο κι άρχισε να μοιράζει φιλιά σ' αυτούς που τον ξεπροβοδούσαν». (Λαϊκό τραγούδι: *μένω σε κάποια γειτονιά φτωχική γειτονιά που έχει σπίτια χαμηλά, όλοι οι άνθρωποι εκεί έχουν πάντα γιορτή και **μοιράζουνε φιλιά***)· βλ. και φρ. *μοιράζει τα φιλιά της*·
- *πέφτω σ' άλλα φιλιά*, διαλύω την ερωτική μου σχέση και δημιουργώ καινούρια: «δε στεριώνει με καμιά γυναίκα, γιατί κάθε φορά που του μιλάνε για γάμο, πέφτει σ' άλλα φιλιά || δεν είναι σταθερός στη σχέση του και κάθε τόσο πέφτει σ' άλλα φιλιά»·
- *πνίγηκε στα φιλιά*, δέχτηκε αλλεπάλληλα φιλιά από κάποιον, ιδίως από κάποιους που τον περίμεναν: «μόλις κατέβηκε απ' τ' αεροπλάνο, τον περίμενε η παρέα του στην αίθουσα υποδοχής και πνίγηκε στα φιλιά των φίλων του»·

- **πνιχτό φιλί**, που γίνεται με τρόπο, ώστε να μην ακουστεί: «μόλις έσβησαν τα φώτα του κινηματογράφου, της έδωσε ένα πνιχτό φιλί». (Λαϊκό τραγούδι: *ύστερα με φεγγαράκι, με βαρκούλα στ' ανοιχτά, αγαπούλα μου, θα παίρνω τα φιλιά σου τα πνιχτά*).

- **πουλάει τα φιλιά της**, η γυναίκα για την οποία γίνεται λόγος εκδίδεται επί χρήμασι, είναι βίζιτα, βιζιτού, πόρνη: «από μικρή πουλάει τα φιλιά της κι αντί να 'χει πέντε φράγκα στην άκρη για τα γηρατειά της, τα τρώει όλα στα λούσα».

- **ρουφηχτό φιλί**, που γίνεται με ρούφηγμα και που θεωρείται πολύ παθιάρικο φιλί: «της έδωσε ένα ρουφηχτό φιλί, που της ήρθε λιποθυμία».

- **στέλνω ένα φιλί ή στέλνω φιλιά**, φέρνω κολλητά τα δάχτυλά μου στο στόμα μου, τα φιλάω κι έπειτα τινάζω την παλάμη μου ελαφρά προς το μέρος του ατόμου στο οποίο θέλω να απευθυνθώ. Πολλές φορές, μετά το φιλί που δίνουμε στα δάχτυλα, αντί να τινάξουμε ελαφρά την παλάμη μας προς το μέρος του ατόμου στο οποίο θέλουμε να απευθυνθούμε, την φέρνουμε πολύ κοντά κάτω από το στόμα μας και φυσάμε προς το συγκεκριμένο άτομο για να φτάσουν σε αυτό τα φιλιά. (Λαϊκό τραγούδι: *στης Κοκκινιάς τη γειτονιά δυο κάτασπρα χεράκια, μωρό μου, λουλούδια δε μου πέταξαν, δε μου 'στειλαν φιλάκια*).

- **το φιλί της αγάπης**, το φιλί που ανταλλάσσουν οι χριστιανοί μετά την Ανάσταση: «μόλις ο παπάς είπε το Χριστός Ανέστη, όσοι βρισκόμασταν εκεί γύρω ανταλλάξαμε το φιλί της αγάπης».

- **το φιλί της ζωής**, **α.** μέθοδος τεχνητής αναπνοής κατά την οποία ανοίγουμε το στόμα του ατόμου που έχασε τις αισθήσεις του ή έμεινε για αρκετό χρονικό διάστημα κάτω από την επιφάνεια του νερού, κι αφού πρώτα κολλήσουμε το στόμα μας στο δικό του, φυσάμε δυνατά διοχετεύοντας αέρα στα πνευμόνια του: «με το φιλί της ζωής σώθηκαν αρκετοί άνθρωποι». **β.** κατάλληλα μέτρα ή ενέργειες για να ενισχύσουμε, να τονώσουμε κάποιον ή κάτι: «τα χρήματα που του 'δωσε ο φίλος του ήταν το φιλί της ζωής, για να ορθοποδήσει στη δουλειά του || τα διορθωτικά οικονομικά μέτρα που πήρε η κυβέρνηση ήταν το φιλί της ζωής για την οικονομία».

- **το φιλί της προδοσίας**, βλ. φρ. *το φιλί του Ιούδα*. (Λαϊκό τραγούδι: *κάπνισα πολύ, κι εσύ στον κόσμο σου τρελή, αλλού γυρνάς, κάπνισα πολύ, της προδοσίας το φιλί μη με κερνάς*).

- **το φιλί του Ιούδα**, **α.** το ψεύτικο φιλί, το τίμημα της προδοσίας, η προδοσία: «είμαστε τόσα χρόνια φίλοι, γι' αυτό και δεν περίμενα από σένα το φιλί του Ιούδα». **β.** το ψεύτικο φιλί: «εμένα δε με καλοπιάνεις με τα φιλιά του Ιούδα». βλ. και λ. *Ιούδας*.

- **τον (την) έπνιξε στα φιλιά**, τον (την) φίλησε αλλεπάλληλες φορές: «μόλις την πλησίασε, την πήρε στην αγκαλιά του και την έπνιξε στα φιλιά || μόλις τον είδαν οι φίλοι του, έτρεξαν κοντά του και τον έπνιξαν στα φιλιά». (Λαϊκό τραγούδι: *ποιος ξέρει πότε τώρα πια, αν ξαναϊδωθούμε; Σφίξε με, φως μου, σφίξε με και στα φιλιά σου πνίξε με*).

- **του (της) σκάω ένα φιλί**, του (της) δίνω βιαστικά ένα ηχηρό φιλί: «καθώς χωρίζανε, της έσκασε ένα φιλί στο μάγουλο». (Λαϊκό τραγούδι: *σπλάχνο, να σου σκάσω το φιλί του μερακλή*).

- **χαρίζω τα φιλιά μου**, βλ. φρ. *μοιράζω φιλιά*.

- **χαρίζω φιλιά**, φιλώ ευχάριστα κάποιον: «μόλις μπήκαν στο δωμάτιο άρχισε να της χαρίζει φιλιά». (Λαϊκό τραγούδι: *στα Τρίκαλα στο Κάστρο στα πεύκα τ' Άη Λια, τρικαλινό μου άστρο, σου χάριζα φιλιά*).

- **χάρισέ μου ένα φιλί (φιλάκι)**, δώσε μου ένα φιλί, φίλησέ με: «χάρισέ μου ένα φιλί να σε θυμάμαι μια ζωή || κοριτσάκι, χάρισέ μου ένα φιλάκι». Πολλές φορές, απευθύνεται ως πείραγμα σε όμορφη γυναίκα που βλέπουμε να περνάει από μπροστά μας. (Λαϊκό τραγούδι: *χάρισέ μου ένα φιλί να σε θυμάμαι μια ζωή, χάρισέ μου ένα φιλάκι, κοριτσάκι*).